

REFLEXIONS SOBRE LA UNIVERSITAT, AQUÍ I ARA

Joan Carles Carbonell

1.- La nostra Universitat acaba de viure una confrontació electoral que ha permès uns certa discussió entorn a qüestions que potser haurien de ser debatudes més sovint. Amb independència de si realment hem viscut o no una discussió sobre models d'Universitat, no es pot negar que per primera vegada en molt de temps s'ha donat la sensació que no existeix cap uniformitat en la manera d'entendre la Universitat que ara i aquí necessitem. Per a alguns això és dolent perquè no permet que tot funcioni cap a una mateixa direcció i amb el lema de l'eficàcia. Són els mateixos que voldrien un Estat uniforme, sense discrepàncies, sota una única autoritat, i que consideren el pluralisme ideològic una frivolitat que la situació de crisi econòmica no permet.

I res no hi ha més allunyat de l'esperit universitari que la por a la discussió i a la crítica. Un universitari ha de veure en el pluralisme, un sinònim de llibertat, el valor superior i fonamental de la seva tasca. I ha d'acceptar el discrepant, no com a un adversari sinó com el més eficaç col·laborador.

En el moment, per tant, de pensar quina Universitat neces-

sitem, el primer que cal dir és: una universitat plural. La qual cosa no significa que no sigui necessària una certa homogeneïtat, llibres d'imatge, igualtat de tractaments i serveis i, fins i tot, una direcció centralitzada; significa la participació de tots els universitaris en les decisions que els afecten, solucions diferenciades per a problemes que són distints i, evidentment, un cert grau d'autonomia per a Departaments i Centres. En aquest sentit, un model d'Universitat que oblidí la diversitat dels estudis i negui la participació dels centres en la seva organització és un model difícilment compatible amb el pluralisme.

2.- Els universitaris patim, de vegades, una malaltia que si no és controlada pot arribar a ser greu: l'aïllament. El primer símptoma sol ser la constant apellació a l'autonomia universitària i a la llibertat de càtedra com a patent de cors per fer exactament allò que ens dóna la gana. I, convé dir-ho tot d'una: l'autonomia universitària no és això que una bona -o, millor dit, dolenta- part d'universitaris creuen que és. I de cap manera significa que la Universitat pugui viure al marge de la societat que l'envolta i de les tasques que li corresponen en tant que Administració pública. Perquè, és clar, estem parlant de la Universitat pública,

que ha de servir als interessos generals. Una Universitat al servei de la societat significa una Universitat que doni intervenció al Consell Social -un Consell que hauria de ser molt més representatiu- a l'hora de definir els seus estudis i l'orientació bàsica de la seva docència i la seva recerca.

3.- I aquest servei a la societat només podrà complir-se mínimament si no s'oblida que, almenys aquí i ara, tenim una Universitat general. Vull dir amb això que, mentre no s'adopti cap decisió política de tenir Universitats especialitzades, com ara les Politècniques, hem de donar satisfacció a les necessitats culturals i professionals de la nostra societat. I això exigeix una Universitat equilibrada. Equilibri quant a la categoria dels estudis: Diplomatures i Llicenciatures, que hauran de tenir el rigor corresponent a titulacions universitàries; equilibri quant a la diversificació dels estudis, no sols pel que afecta a Lletres i Ciències, Tècniques i Humanitats, sinó també pel que fa a estudis que s'encaminin a una formació cultural més integral; i equilibri quant a la plantilla de docents i investigadors, tant pel que fa a la necessitat de plantilles equilibrades entre els diversos estudis i Departaments, quant el que afecta a les diverses categories de professorat: no és lògic tenir una

Universitat basada en Catedràtics -sense ajudants ni deixebles dels que ocupar-se i Titulars d'Escola -sense cap tasca de recerca ni, per suposat, Tesi Doctoral-. En aquest sentit, la plantilla de la UIB mostra un greu desequilibri; és urgent una política de foment de la dedicació universitària, oferint possibilitats reals als estudiants per tal que contemplin la docència i la investigació com a atractives.

4.- Tot això ha de fer-se, per altra banda, sense perdre de vista el valor més important de l'autonomia universitària -entesa de manera molt diferent a la abans esmentada-: la Universitat ha de donar el seu servei a la societat, mantenint-se independent dels poders públics i, sobretot, privats. Sense negar la importància dels dictàmens, informes i projectes que han de suposar una font d'ingressos imprescindible per sobreviure dignament, la Universitat no pot convertir-se en una empresa de serveis. Almenys, no es pot vendre al millor postor. La Universitat pública només podrà ser útil a la societat si es manté una Universitat independent i crítica. Una Universitat que no sigui crítica no és una Universitat: és una acadèmia de formació professional i una empresa de serveis, no una Universitat.

5.- ¿Respon la nostra Universitat a les característiques que hem assenyalat com a ideals? En part sí i en part no. No tinc cap autoritat per atorgar aprovats ni suspesos a ningú que no siguin els meus alumnes. Però sí he de dir que la UIB, per la seva implantació social -i això ha estat un

mèrit indubtable del nostre Rec- tor i els seus equips-, pel seu volum, per la seva joventut i, per què no dir-ho?, per les persones que hi som, es troba en unes condicions magnífiques per a ser una Universitat excel·lent. I també per convertir-se en una mena d'escoleta sense ambicions unida a una empresa de serveis. No podem aspirar a ser Harvard, però hem de fugir de ser una barreja entre l'Acadèmia Ripollès i Àngel 24.

I per aconseguir una Universitat més plural, equilibrada, al servei de la societat, crítica i independent, és bo el debat i la discrepància. Debat i discrepància, però, que han de tenir aquest fi. Si són dolents el monolitisme,

l'autoritarisme i el mesianisme, podensar-ho molt més l'oposició sistemàtica i irracional i l'afany destructiu que molt sovint amaga odis i frustracions personals, quan no interessos inconfessables. També en això ens trobam en un moment crític. A aconseguir la millor UIB possible i no a guanyar cap baralla personal ni a traslladar cap enfrontament polític partidista han d'adreçar-se els esforços dels bons universitaris. Hem de fugir, doncs, de dogmatismes i exclusivismes, de la temptació del rodet i de la de la mosca collonera. La primera paraula, però, sempre la té aquell qui mana □

*Catedràtic Universitat
Departament de Dret Públic*

LLIBRES DE TEXT LLIBRERIA GENERAL

I CARTES NÀUTIQUES

C./ COSTA DE SA POLS, 12.
TEL.: 725616 -07003 PALMA-